

- publicerad i ETC, nr 1/03.

Christian Kjellvander: The Story

Christian Kjellvander flyttade till USA med sin familj som sexåring. Nu bor han i Sverige igen och håller på att bli riktigt stor som musiker. Hans första soloplatå säljer bra och hyllas av kritiker. Andreas Stickler har träffat mannen själv för ett samtal om liv och död och musik och religion och huruvida man sjunger bättre efter några pilsner.

På en lekplats i Höllviken utanför Malmö 1982 springer en femårig pojke omkring. Han heter Christian Kjellvander. Några månader senare sitter han i en skolbänk i Seattle, USA.

Seattle, sommaren 1992: Vid en skateboardramp sitter några 15-åriga ungdomar och snackar. Lattjar, tjuvröker. Några veckor senare saknas en av dem; Christian. Han har flyttat långt bort, till Schweiz eller Sverige, ingen är riktigt säker.

Två flyttlass, stora förändringar i ett barns vardag. Två gånger tvingas man acceptera en nyordning, motsträvigt, utan att förstå varför. Bägge gånger i en ålder när man inte söker det okända, när man inget annat vill än att hitta rätt där man är.

"Det var jobbigt att flytta till USA, jag var sex år och kunde inte språket. Det blev mycket bråk... jag vägrade först gå i skolan, gömde mig under skolbänken, sparkade rektorn på pungen och sprang därifrån... jag lärde mig snart att det enda sättet jag kunde göra mig förstådd på var genom våld eller fysiska handlingar, som att springa... och så testade jag att gråta ibland, men det gick inte lika bra."

Christians föräldrar jobbade inom fastighetsbranschen i Sverige. Men de sökte äventyret och emigrerade för att sälja svensktillverkade mahognybåtar i Seattle. Ett tag gick det okej, men när konjunkturen svängde i USA på 80-talet gick företaget i konkurs och föräldrarna började jobba inom fastighetsbranschen igen.

Dålig på svenska

Även annat gick överstyr; äktenskapet. De skilde sig och 1992 bestämde sig Christians mamma för att ta med sig Christian och hans två yngre bröder och flytta hem igen. Pappa flyttade ensam till Houston, Texas.

Du började nian när du kom hem. Hur var det med språket? Kunde du svenska?

"Nej, jag var rätt dålig på svenska, faktiskt. Jag kommer ihåg att jag sa 'exakt' till allting istället för 'precis' eller 'just det'.

Det var också en rätt känslig ålder att flytta i.

"Ja, men det var tur att vi flyttade till ett så litet ställe som Järna. Det var en enorm kulturkrock som faktiskt var bra. Stop, liksom, nu är du i Järna... och vad gör man här? Jag fick skapa mig en egen tillvaro och hade verkligen tid till att reflektera över vad som hänt. Och sen var det inte så svårt, jag menar, jag kom från Seattle, jag pratade perfekt amerikanska, folk i Järna blev kanske lite imponerade av det."

Det är lättare att komma från USA än från Turkiet.

"Precis. Jag var jänkar'n... så jag blev helt plötsligt väldigt poppis."

Efter ett år i Järna flyttade familjen till Lund. Då hade Christian hunnit sjunga i Järnas enda (?) rockband. I Lund gick han gymnasiet och satte ihop sitt första egna band, Loosegoats. Den första EP:n släpptes 1995. Och det var väl egentligen aldrig tänkt att det skulle bli så mycket mer...

"Jag skulle åka tillbaka till USA efter gymnasiet. Jag hade fått jobb som en sorts hotellchef på ett litet mysigt hotell i Florida som ägdes av en svensk som pappa kände. Jag såg fram emot det... men så kände jag att jag ville satsa på bandet. Vi gör det ett år till, sa vi, sen får vi se. Och sen har det bara... gått. Jag har helt enkelt inte vågat krascha den grejen och efter ett tag kände jag att jag inte behövde USA längre."

Pappan dog i cancer

Samtidigt byggde Christians pappa upp en ny tillvaro i Houston, Texas, med ny fru ("inga barn, inte såvitt jag vet").

Hur var kontakten med din far?

"Det är rätt konstigt alltså... då tyckte jag det var bra, men jag var ju så ung och jag var så upptagen med mitt egna liv, så jävla ego egentligen, som man är mellan 15 och 20 då man ska försöka skaffa sig en egen tillvaro och ens föräldrar är just bara... föräldrar. Det är först nu som jag verkligen skulle vilja sätta mig ner med honom och ta en öl och snacka igenom hans liv, hur han tänkte, varför han gjorde såna konstiga val ibland."

Var det han som lämnade familjen?

"Ja... nej, det var... han var väldigt olik mig på det sättet. Han var en lite glidig stockholmskis liksom... en drömmare som tyckte om bilar och hade ganska mycket tjejer och brände pengar som fan. Men ändå... jordad på nåt sätt. Han var ingen jobbig typ, han var jävligt snäll och god och jobbade hårt... jag förstod aldrig riktigt vem han var, det är synd, jag var för ung.

"Hans död påskyndade det jag gör i dag, jag fick nåt slags eld i baken, för jag insåg hur lätt det är att släcka lampan."

Christians pappa Jan Kjellvander dog 1997, bara 46 år gammal, i cancer.

"Han var hemma en del på slutet, bland annat fick han vård på en klinik i Järna, och han kom hem i omgångar, förmodligen för att säga adjö."

Jag har förstått att hans död på nåt sätt är kopplat till att vi överhuvudtaget sitter här.

"Vi hade nog suttit här ändå, men kanske först om några år. Hans död påskyndade det jag gör idag, jag fick nåt slags eld i baken, för jag insåg hur lätt det är att släcka lampan. Och man inser att fan, vad har du att visa upp, vad kommer det att finnas efter dig? Och musik var tilltalande för den lever så länge. Min musik kommer ju att finnas kvar i många år efter att jag har dött, i alla fall rent fysiskt. Jag tog musiken mycket seriösare. Jag bestämde mig för att nu gör jag det här, ingenting annat. Vi hade släppt vår första skiva och några EP:s innan han dog, och haft det jävligt roligt. Men på den tiden hägrade ändå ett liv efter musiken med utbildning och ett jobb nästan där i framtiden... nu blev det på riktigt. När pappa gick bort insåg jag att han hade levt sitt liv på det sättet han ville leva det, och kanske haft jävlig kul med båtarna och bilarna och tjejerna och alkoholen... men han hade sjabblat bort en hel del. Jag ville också följa mina drömmar, men på mitt sätt. Han fick betala ett högt pris för sitt liv.

Kopplar du sjukdomen till levnadssättet?

"Ja. Jag tror att cancer... nu ska jag inte säga för mycket för då kommer nån och... men jag tror verkligen att det pågår ett ständigt krig i kroppen mellan det onda och det goda, och har man en obalans i kroppen så vinner det onda i längden. Jag menar, det fanns en mental obalans hos honom, en sorts nervositet och osäkerhet på sig själv och sin omgivning och sin betydelse... jag tror det låg till grund för mycket av den spridningen sjukdomen fick i kroppen, för möjligheten för sjukdomen att få fäste."

Ser du dig som en renlevnadsmänniska?

"Nej, verkligen inte, jag dricker mycket alkohol... (skratt) och jag snusar som en idiot. Men jag slutade röka när pappa dog."

Är du inte orolig för din egen balans?

"Jo, jag tänker på det... det är säkert inte så jävla festligt inuti min kropp, men jag vet inte vad man ska göra. Livet handlar ju om njutningar, man tillfredsställer sig själv... har sex när man är kåt, äter när man är hungrig, dricker när man är törstig. Det är ju det som ger de små njutningarna i livet, att kramas när man är kär... att svara på de här impulserna som finns, det är sånt som får oss att må bra. Och snus eller andra laster handlar också om såna impulser, man tar en snus eller cigg när man är sugen och det förhöjer ju på ett sätt livskvaliteten så jag är

lite osäker på vad som egentligen är bäst... att det här är fysiskt sämre, det vet jag, men det kanske inte bara handlar om det."

Det är fredagen den 21 december 2002 på Rockklubben Debaser vid Slussen i Stockholm. 26-åriga Christian Kjellvander och hans band "Laze Grace Frontier" ska spela. Det råder en avslappnad men koncentrerad stämning i logen. Christian dricker öl varvat med vatten. De tomma ölflaskorna på det lilla runda bordet börjar växa i antal. Jag undrar om det finns någon spritpolicy.

"Jag försöker att inte börja dricka förrän en timme innan spelningen. Då är man liksom på uppgång när spelningen börjar, då är det ett positivt rus utan att man är full."

Men lätt berusad kan man vara?

"Det tycker jag faktiskt. Det handlar mycket om att slappna av och stämbanden slappnar faktiskt av, tro det eller ej. Man sjunger bättre."

Det gäller att inte ha för många spelningar då...

"Visst. Det är farligt och det är en fälla många går i. Man måste vara medveten om riskerna."

Det är en halvtimme kvar till spelningen. Stefan, ljudkillen, kommer in, slänger sig i soffan, flinar och säger: "Irma Schultz är här. Hon tycker din skiva är skitbra."

"Livet handlar ju om njutningar, man tillfredsställer sig själv... har sex när man är kåt, äter när man är hungrig, dricker när man är törstig."

Christians Kjellvanders första soloskiva, "Songs from a two-room chapel" kom ut den 15 oktober. Nöjesguiden utnämnde den till årets bästa svenska skiva och Svenska Dagbladet utsåg den till årets näst bästa skiva, utländska inräknade. Musikbyrån gjorde ett reportage om Christian i november, har har suttit i TV 4:s morgonsoffa, tidningar har skrivit.

Det är en skiva djupt rotad i den amerikanska musiktraditionen med enkla och nära gitarrlåtar som grund, ett antal stänk country i approachen, omgivna av moderna arrangemang där man hör Christians uppväxt mitt i den alternativa rock- och grungevägen.

Dessförinnan har han släppt tre cd:s med Loosegoats samt en skiva som han gjorde tillsammans med sin tre år yngre bror, Gustav, under namnet Songs of soil (2000).

Att det blev en soloskiva just nu beror mycket på en trafikolycka i Norge hösten 2001. Loosegoats var på turné när man tappade kontrollen på den minibuss man färdades i, körde av vägen och rullade tre varv nerför en sluttning. Alla klarade sig relativt helskinnade men utrustningen totalförstördes.

"Tankarna på att göra en soloskiva hade funnits ett tag, men att jag verkligen gjorde det nu... det var svårt tidigare, av kärlek till de andra i bandet och av respekt för det vi hade gjort. Men efter olyckan kände jag att jag var tvungen att tag i det, jag ville ju verkligen testa det, att spela med andra människor."

Du har på några månader nått framgångar Loosegoats aldrig var i närheten av. Det kan inte vara så kul för dem.

"Nej... jag hade varit jätteglad om de stått bakom mig nu... men man kan ju aldrig veta, jag hade ju ingen aning om att det skulle gå bra. Det har till och med gått bättre än väntat."

När man läser recensioner blir det ganska tydligt att många bara gått och väntat på den här skivan. Att man sett en potential tidigare som först nu kommit fram på allvar. Håller du med om det?

"Egentligen inte. Jag känner att jag har haft... ett bra år med mycket inspiration. Men jag har alltid gillat det vi gjort, och jag har alltid varit medveten om att det är en lång lina att löpa innan man blir tagen på allvar, innan folk uppskattar det man gör och tar det till sig. Jag tror att all bra musik kommer upp till ytan förr eller senare. På så vis tänker jag väldigt långsiktigt. Hade jag kommit från demostadiet till den här skivan så hade jag inte fått den här responsen. Jag tycker till exempel att Plains (Plains, Plateaus and Mountains, Loosegoats andra skiva från 99, förf. anm.) är lika bra som den här skivan."

"Folk är så ointresserade"

Hur påverkade 11 september dig?

"Det skrämde mig att USA inte fattade... att they had it coming. Annars inte särskilt mycket. Och det är ju skrämmande på sitt sätt, att man är så van vid att se och höra om misär att man gråter när Bambis mamma dör på TV men inte när femtusen människor dör i verkligheten. Det är jävligt konstigt."

Har du ingen som helst amerikansk patriotism i ådrorna?

"Nej, snarare tvärtom. Vilket också är konstigt... efter alla jävla år där."

Vad menar du med snarare tvärtom?

"Det är ju ett skitland... jag menar, den demoralisering som råder... det totala moraliska kaoset. För att inte tala om inrikes- och utrikespolitiken, men det vet ju alla. Folk är så jävla ointresserade, de lever i sin egen värld och har sin favoritdryck och sina favoritprogram, mer bryr de sig inte om. Mitt liv är bekvämt, det räcker, liksom. Man får ingen feed-back."

Inte ens när man bor där?

"Jag tyckte inte det. Jag tyckte det var jättekonstigt."

Vad är viktigt för dig?

"Reflektion. Att kunna förstå varför man handlar som man gör. Att bejaka det man gjort hur dumt det än varit. Hur ska man annars lära av misstagen om man inte minns varför man gjorde som man gjorde, om man inte kommer ihåg vad man tänkte, hur man kände."

Vill du förändra?

"Ja, men långsamt. Så jag har nånting att göra."

Vilken är din drivkraft?

"Döden."

I musikskapandet?

"Jag vill få ur mig så mycket som möjligt innan jag dör. Jag vill uppleva så mycket som möjligt. Allting är en tävlan mot döden."

Tänker du mycket på döden?

"Några gånger om dan kanske. Men jag tänker oftare på sex..." (leende)

"Jag tror på energins kraft, att det är energin som håller oss här, den energin finns överallt i allt från bilar till bergsområden, det är den som gör liv. "

Spelningen på Debaser är över. Gäster och vänner är välkomna in i logen. Men nånting är fel. Christian och de övriga i bandet är tysta, stirrar ner i golvet. Säger de något så svär de.

Medhörningen har varit katastrofal. De har inte hört vad de själva spelat och är övertygade om att det låtit för jävligt. Men det har det inte, det var bra... mycket bra. Efter en stunds pep talk från vänner, arrangörer och andra lättar stämningen, kylskåpet öppnas, man bjuder på fest. Det här var sista spelningen innan jul, nu väntar några veckors ledighet innan turnén fortsätter i januari och februari. Christian skiner upp.

"Då ska vi faktiskt ha en gitarrtekniker med oss. Det ska bli skönt, det är lite pinsamt att gå upp på scen fem minuter innan spelningen för att kolla gitarrerna. Publiken börjar applådera och man står där som ett fån och vinkar avvärande..."

Christian Kjellvander har gjort sina resor. Från tryggheten i barndomens Skåne till äventyret i USA; från tryggheten som tonåring i Seattle till äventyret att bli vuxen i Sverige. Kanske är det dessa påtvingade förändringar under uppväxten som gör att han idag hela tiden ser framåt; hela tiden ser möjlighet till utveckling, att han vågar låta sig svepas med och se vad som händer.

Du har nyligen flyttat från Lund, till Malmö. Varför?

"Jag hade bott där ganska länge och kört fast. Det var så jävla tråkigt. Det började komma tyska inredningsaffärer medan de små familjägda butikerna tvingades slå igen.

Erikshjälpen tog 180 spänn för en lampskärm, allt blev dyrt, dyrt, dyrt... det kändes som om det inte fanns något kvar för mig där."

Vad är det som är bättre med Malmö?

"Det är en riktig stad, här finns invandrare och kultur... Det ger en sån verklighetskänsla, det är intressanta samtal i taxibilarna, det är roligt att prata med folk på gatan, roligt att gå och handla.. All denna mat, alla dessa dofter, det är så mycket man inte får uppleva om man inte kommer nära... och det är så jävla tråkigt att åka upp till Norrland... Konsum, KappAhl, Lindex, alla de här jävla affärerna, varenda gata ser exakt likadan ut, hur kul är det?"

Ser du att du har någon roll i samhällsdebatten?

"Nej... jag försöker hålla mig utanför. Lite medvetet, jag känner att jag kan för lite. Men å andra sidan kände jag samma sak om konst för fem år sen, om musik för tio år och så går man bara in och gör det och så känner man att fan, ingen kan ju nånting, det är bara att köra! Så på så vis är jag inte rädd att ge mig in i nån form av samhällsdebatt på samma sätt som jag kanske var för några år sen. Men jag har inte någon direkt agenda eller politisk manifestation jag måste ut med."

Var kristen i USA

Det finns en hel del religiösa anspelningar i dina låtar. Varför?

"Jag tycker att många av de orden är väldigt positivt laddade och jag tycker det är synd att vi i Sverige förnekar att de skulle ha någon betydelse för oss. Jag säger inte att alla behöver dem, men man kan inte bara säga nej till allting. Visst, religionen ställer till mycket skit i många delar av världen, men den gör också stor nytta. Man kan försöka plocka fram det fina i den."

Hur är din relation till gud?

"Jag är inte kristen, jag tror inte på något andeväsen. Men jag tror på energins kraft, att det är energin som håller oss här, den energin finns överallt i allt från bilar till bergsområden, det är den som gör liv."

Vi svenskar är ju rätt paranioda när det gäller sånt här. Är du inte rädd för att bli stämplad som någon som gör kristen musik?

"Nej, för fan! Jag proklamerar inte för kristendomen. Jag bara ifrågasätter det hela, jag pekar på hur det är."

Ditt intresse för det religiösa, kommer det från åren i USA där samhället till stora delar är uppbyggt kring kyrkan?

"Absolut. Jag drogs med och var kristen när jag bodde i USA. Jag gick inte i kyrkan, men jag trodde på gud då, jag bad till gud. Men det är ju också något av det falska med USA,

att gud hjälper den som hjälper sig själv, den här tanken om individualism i kombination med religion... If I forgive me, god will forgive me... det är ju att använda det hela på fel sätt, då har man ju missat meningen med religionen. Men i Sverige är ju extrema åt andra hållet. Jag försöker bara visa att... när man växer upp försöker man skapa sig en identitet och istället för att välja den enkla vägen och slå bort saker för att kunna säga 'Jag är inte det här' borde man försöka säga 'jag är lite av det här och lite av det här och lite av det här'. Jag tror man växer som människa då.

Du har inte varit tillbaka i Seattle sen du flyttade därifrån. Varför inte?

"Jag var i USA för sju år sen och då blev det inte av. Sen dess har jag slutat flyga på grund av flygrädsla. Men i höst ska jag faktiskt ta en atlantångare och åka över. Jag har tänkt skriva och spela in en skiva där. Dels åka runt, dels hyra en stuga i mina gamla hemtrakter."

Du har sagt att du inte fått något riktigt avslut på din USA-vistelse. Är det därför du åker?

"Bland annat. Det finns där. Det går upp och ner. Ibland undrar jag vad fan jag ska dit att göra, men andra kvällar... då tänker man att fan, det skulle vara kul att vara där igen. Inget är sig ju likt längre, det kommer förstås att vara en total..."

Besvikelse.

"Precis."

Men den är nyttig, den där besvikelsen.

"Exakt."

Andreas Stickler

Diskografi Loosegoats:

For sale by owner (1997) A mexican car in the southern field (samling med bandets EP-utgivningar, 1997) Plains, plateaus and mountains (1999) Her, the city et all (2001)

Songs of soil: The painted trees of ghostwood (2000)

Christian Kjellvander: Songs from a two-room chapel (2002)

Christian Kjellvanders band "Lazy Grace Frontier": Dan Englund, keyboard, Daniel Frank, gitarr, Per Nordmark, trummor, Anders Tingsek, bas